

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ АГРАРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

***Резюме.** У статті здійснено аналіз сучасного стану професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих аграрних навчальних закладів, визначені психолого-педагогічні проблеми його підготовки та запропоновані шляхи модернізації через створення моделі професійно-педагогічної компетентності.*

***Ключові слова:** професійно-педагогічна підготовка, професійно-педагогічна компетентність, викладач вищого аграрного навчального закладу, модель, моделювання.*

Постановка проблеми. Вітчизняний досвід чітко висвітлює важливі завдання, поставлені сучасністю щодо професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих аграрних навчальних закладів. Розвиток педагогічної та психологічної наук, розповсюджений інтерес до викладачів вищих аграрних навчальних закладів як особистості та його потенціальних можливостей щодо саморозвитку і розуміння освіти як безперервного процесу, обумовили наш інтерес до питання моделювання професійно-педагогічної компетентності викладачів вищих аграрних навчальних закладів. «Сфера вищої професійної освіти принципово працює на майбутнє. Тому, які б не були концепції, доктрини й управлінські рішення можуть вважатися науково аргументованими і доказовими лише в тому випадку, якщо їх зміст відображає не лише констатуючі дані про стан і механізми функціонування освітніх об'єктів, але й перспектив розвитку цих об'єктів у майбутньому» [1, 36].

Аналіз основних досліджень і публікацій. Сучасна парадигма вищої освіти висуває об'єктивну потребу в спеціальній підготовці викладацьких кадрів, особливо викладачів вищих аграрних навчальних закладів, працюючих в суспільстві на випередження. Викладач вищої школи зобов'язаний, як зазначає В.І.Лозова:

- постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію;
- забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання дисциплін у повному обсязі освітньої програми відповідної спеціальності;
- додержуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, прививати їм любов до України, виховувати їх в дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України;
- додержуватися законів, статуту та правил внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу [2, 26].

А для здійснення підготовки до вказаної діяльності у вищій аграрній школі необхідна розробка моделі професійно-педагогічної компетентності, яка розширить та доповнить межі існуючої освітньо-кваліфікаційної характеристики викладачів вищих аграрних навчальних закладів. «Взагалі, **парадигма** – певна система знань, методологія чи теорія, до якої входять визнані всіма наукові досягнення, що протягом певного часу дають модель постановки проблем та шляхи їх вирішень» [3, 435]. Для прогнозування професійно-педагогічної компетентності, як невід'ємної складової майстерності викладачів вищих аграрних навчальних закладів, актуальним є створення відповідної ідеальної моделі, яка буде зрозуміла як її конструктору, так і самому викладачеві.

Актуальність проблеми створення моделі професійно-педагогічної компетентності продиктована відсутністю чіткого підходу до цієї проблеми. Велика перевага моделі в тому, що її можна підвергнути умовним випробуванням, за допомогою зміни параметрів як самої моделі, так і середовища, в якому модель існує, та в уникненні ризику для самої людини. У

ниці наукових праць висвітлюється проблема професійної діяльності фахівця (А.О.Деркач, Н.В.Кузьміна, А.К.Маркова, Н.В.Самоукіна, Є.Е.Смирнова, В.Д.Шадриков В.О.Якунін та ін.), зокрема викладача вищої школи (О.І.Гура, З.Ф.Єсарєва, В.А.Семіченко та ін.). Так, на думку дослідників, модель спеціаліста повинна містити такі складові як: професійні знання та вміння, соціально-психологічні і духовно-творчі якості особистості спеціаліста. Однак наведене трактування недостатньо повно розкриває саму суть поняття «модель фахівця». Звертаючись до позицій інших науковців, знаходимо, що основу моделі фахівця повинні складати так звані «ключові компетенції», «ключові кваліфікації» та «професійна кваліфікація».

Постановка завдання. Здійснити аналіз сучасного стану професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих аграрних навчальних закладів, визначити психолого-педагогічні проблеми його підготовки та запропонувати шляхи модернізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна підготовка кадрів аграрного сектору до вимог сучасного ринку праці висвітлює необхідність реформування системи аграрної освіти України. «За цих умов педагогічна система вищого навчального аграрного закладу має адекватно реагувати на соціальне замовлення, сприяти активізації навчально-творчої діяльності студентів і формуванню на цій основі творчої особистості фахівців аграрної сфери» [4, 4]. В зв'язку з цим необхідно в найкоротші терміни переглянути вимоги до підготовки викладачів вищих аграрних навчальних закладів. Вивчення нами практики професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих аграрних навчальних закладів, дозволили встановити наступні недоліки:

- наявність у викладача сформованих на необхідному рівні знань, умінь, навичок щодо організації та проведення навчально-виховного процесу у аграрному ВНЗ, але за умов виконання звичної діяльності;

- недостатній рівень глибинного розуміння навчального процесу, винахідливості в рішенні нестандартних завдань, здатностей до прогнозування ситуацій та ін.

На наш погляд основні проблеми професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих аграрних навчальних закладів пов'язані :

1) з відсутністю чіткого розуміння цілей, структури, змісту та концепції педагогічної парадигми;

2) з недостатнім розумінням стандартного переліку педагогічних установок і стереотипів для сучасного суспільства, тому що він притаманний кожному викладачеві вищого аграрного навчального закладу, який працює в межах тієї чи іншої парадигми, а не в межах єдиної;

3) з недостатнім використанням, згідно сучасної парадигми освіти, принципу гуманізації, адже успішне навчання ґрунтується на стабільно високій внутрішній мотивації того, хто навчається;

4) з недостатньо вдалим використанням всієї різноманітності та гнучкості форм та методів організації системи професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих аграрних навчальних закладів;

5) з відсутністю профвідбору та діагностики професійно важливих якостей особистості майбутніх викладачів вищих аграрних навчальних закладів;

6) з не завжди ефективним вибором форм, методів та технологій професійно-педагогічної підготовки.

До основних психолого-педагогічних проблем професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих аграрних навчальних закладів, на наш погляд, відносяться:

1) відставання розвитку прогнозування професійно важливих якостей викладачів вищих аграрних навчальних закладів в процесі професійно-педагогічної підготовки та у подальшій професійно-педагогічній діяльності;

2) не врахування в навчально-виховному процесі нових способів соціальних та

міжособистісних взаємодій, спрямованих на спільну побудову проектів та програм;

3) відсутність об'єднаного аналітичного і проектно-конструктивного мислення, яке б допомогло викладачеві моделювати образ навчально-виховної ситуації в динаміці всіх її перемінних;

4) не врахування в навчально-виховному процесі нового стилю комунікаційної та інтелектуальної діяльності,

5) проблема в виробленні нової особистісної позиції та нових методів в організації навчально-виховного процесу у вищих аграрних навчальних закладах;

Процес формування навичок та стійкої звички до перспективного мислення на різних рівнях у вищій аграрній школі знаходиться в початковому стані розвитку. А відсутність теорії і методики моделювання професійно-педагогічної компетентності призводить до поверховості в розв'язанні задач реформи аграрної освіти.

Для досягнення мети по створенню моделі професійно-педагогічної компетентності, яка буде враховувати перспективний розвиток в освіті, необхідно пройти наступні етапи:

- складання програми моделювання (уточнення завдання, визначення масштабу, формулювання цілей і завдань, визначення об'єкту і предмету, гіпотез, вибір методів і т.і.);
- створення базової моделі;
- формулювання абстрактної моделі;
- вивчення моделі за різними значеннями її параметрів;
- оцінка вірогідності та обґрунтованості моделі за допомогою експертів;
- експертне обговорення моделі;
- напрацювання рекомендацій, та на їх основі доопрацювання моделі;
- формулювання нової програми моделювання.

А для підвищення статусу вищої аграрної школи і викладачів вищих аграрних навчальних закладів необхідно виявити серед бажаючих обрати цю професію осіб професійно непридатних. Далі – уточнити найбільш перспективні для кожного викладача місця застосування зусиль і вироблення конкретних професійно-педагогічних умінь та навичок. Потім здійснити професійно-педагогічне навчання майбутнього викладача у вигляді корекції та розвитку недостатньо виражених професійно важливих якостей, прагнучи до ідеальних показників моделі, до високого рівня свідомості, пошуково-проблемного стилю мислення, розвинутих інтелектуально-логічних та комунікативних здібностей. Ідеальна модель відповідності між особистістю і працею повинна містити повний збіг об'єктивного змісту діяльності і її особистісного змісту [5].

Висновки даного дослідження та перспективи подальших розвідок. Таким чином, модель професійно-педагогічної компетентності викладачів вищих аграрних навчальних закладів – це система особисто-ділових рис, суспільно-політичних, психолого-педагогічних й спеціальних знань, програма педагогічних умінь та навичок, необхідних для виконання викладачем його професійних обов'язків. А в професійно-педагогічній діяльності викладач вищого аграрного навчального закладу має прагнути до системно-моделюючого рівня продуктивності своєї творчої діяльності, при якому педагог вміє перетворити свою дисципліну в засіб формування особистості студента, як майбутнього компетентного фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чернілевський Д.В. Педагогіка вищої школи: підручник / Д.В.Чернілевський, І.С.Гамрецький, О.А.Зарічанський [та ін.]. – Вінниця: АМСКП, Глобус-прес, 2010. – 408 с.
2. Хрестоматія з педагогіки вищої школи: навчальний посібник / укладачі: В.І.Лозова, А.В.Троцько, О.М.Іонова, С.М.Золотухіна; за заг. ред. В.І.Лозової. – Х.: Віровець А.П. «Апостроф», 2011 – 408 с.
3. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк,

А.В.Семенова [та ін.]; за ред. З.Н.Курлянд. – [3-те вид., перероб. і доп.]. – К.: Знання, 2007. – 495 с.

4. Нагаєв В.М. Дидактичні засади впровадження дворівневої педагогічної технології управління навчально-творчою діяльністю студентів вищих навчальних аграрних закладів: монографія. – Х.: Колегіум, 2012. – 217с.
5. Євсюков О.Ф. Процес формування професійної спрямованості майбутніх інженерів-педагогів / О.Ф.Євсюков // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. – №5. – С. 162-167.

А.Ф. ЕВСЮКОВ. МОДЕРНИЗАЦИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ВЫСШИХ АГРАРНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Резюме. В статье проведен анализ нынешнего состояния профессионально-педагогической подготовки преподавателей высших аграрных учебных заведений, обозначены психолого-педагогические проблемы его подготовки и предложены пути модернизации на основе создания модели профессионально-педагогической компетентности.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая подготовка, профессионально-педагогическая компетентность, преподаватель высшего аграрного учебного заведения, модель, моделирование.

A.F. EVSYUKOV. MODERNIZATION OF VOCATIONAL AND EDUCATIONAL TRAINING OF HIGH SCHOOL TEACHERS

The summary. The paper analyses the current state of professional and pedagogical preparation high school teacher, are the psycho-pedagogical problems training him and suggested ways of modernization on the basis of a model professional and pedagogical competence.

Key words: vocational and teacher training, vocational and pedagogical competence, high school teacher, model, modeling.

Одержано редакцією 26.02.2013 р.